

Slovenski dom

Stev. 167.

V Ljubljani, torek 26. julija 1938.

Leto III

Zastopnik angleške vlade lord Runciman potuje posredovat v Prago

Odločilni teden za usodo Češkoslovaške in Evrope...

London, 26. julija. o. Angleška vlada se je po razgovorih, ki jih je imel ministrski predsednik Chamberlain z nemškimi poslanikom Dipekensom in s Hitlerjevim pribočnikom, kapitanom Wiedemannom, sklenila, da bo sama dejansko posredovala pri češkoslovaški vladi za rešitev sudetskega vprašanja. Iz Hitlerjevih pogojev in predlogov, ki sta jih angleški vladi sporočila oba njegova odposlanca, je razvidno, da smatra Nemčija kot prvi pogoj za mir v Evropi ureditev položaja za češke Nemce. Da je ureditev tega vprašanja res bistvenega pomena za evropski mir, o tem je prepričana tudi angleška vlada, ki je zdaj sklenila poslati v Prago posredovat lorda Runcimana, bivšega angleškega gospodarskega ministra. Ta naj v

imeni Anglije skuša pregovoriti češkoslovaško vlado, da bi zaradi evropskega mira ustregla vsem nemškim zahtevam. Od uspeha tega posredovanja v Pragi je po mnenju angleških listov odvisna usoda mira, zato vlada prepričanje, da bo ta teden odločilnega pomena za Češkoslovaško in za Evropo.

Praga, 26. julija. AA. Reuter: Uradno potrjujejo, da je angleška vlada sklenila poslati lorda Runcimana v Prago kot svetovaleca. Češkoslovaška vlada proučuje sedaj ta angleški predlog. Češkoslovaška vlada sicer še ni ničesar sklenila, vendar pa govore, da je naklonjena angleškemu predlogu. Češkoslovaška vlada bo najbrž uradno oznanila Runcimanov prihod.

To razpoloženje češkoslovaške vlade ne dokazuje samo, da vlada resno želi sporazum s sudetskimi Nemci, ampak da želi tudi izpolnjevati nasvete francoske in angleške vlade. Angleška in francoska vlada sta namreč tudi prepričani, da more češkoslovaška vlada izpolniti sudetske zahteve samo v okviru ustave. Na pristojnih mestih so prepričani, da bo lord Runciman ugotovil pri vladi željo za popoln sporazum na temelju koncesij in da bo vlada šla pri tem do skrajnih meja, samo da pri tem ne bo smela biti v nevarnosti varnost države.

Parlament se bo sestel dne 2. avgusta, vendar vseh predlogov o narodnostnem vprašanju še ne bodo položili, ker se bodo pogajanja še nadaljevala tako s sudetskimi Nemci kakor tudi z drugimi narodnostnimi skupinami.

Vesti 26. julija

Finančni minister Združenih držav Morgenthau je imel, kakor uradno poročajo, več razgovorov s franc. finančnim ministrom Marchandeaujem. Razgovori so se nanašali na denarni sporazum med Anglijo, Francijo in Združenimi državami.

Mussolini je včeraj sprejel načelnika štaba fašistovske milice, generala Rusa, ki mu je poročal o svojem obisku v Nemčiji.

Na mednarodnih letalskih tekmah v Benetkah in Rimu so zmagali nemški letalci.

Angleški vojni minister Hore Belisha je pred odhodom iz Pariza izjavil, da pomeni obisk angleškega kralja in kraljice v Parizu potrditev prijateljske in vojaške zveze med obema državama. Francija in Anglija imata od sleden generalni štab, ki bo vodil vse njune vojne sile na kopnem, v zraku in na morju.

Do nenavadne železniške nesreče je prišlo v Belgiji pri St. Truidenu. Z vijadukta je padla na vlak težka betonska plošča, ki je udrla streho na vagonu in ubila pet potnikov, nekaj pa jih je hudo ranila.

45 ur je bil v vodi francoski plavalec Pavel Chotteau, ki je hotel preplavati nad 100 km široki preliv med otokom Santo Barbaro in kalifornijsko obalo, a je 28 km pred ciljem omagal.

Trgovinska pogajanja med Anglijo in Avstralijo so se ustavila pri vprašanju carin, ki jih ne ena ne druga dežela neče odpraviti, čeprav sta obe prav za prav v isti državi.

Nemško mesto Glogau je sklenilo, da bo odšel na svoje stroške vzgajalo in do 21. leta skrbelo za vse otroke, kar jih je nad pet v številnih družinah, ki so čistega nemškega plemena in politično neoporečne.

Silne nevihte na zahodni obali Sever. Amerike so uničile vso žetev ter povzročile silovite poplave. Skoraj ves železniški in drugi promet je ustavljen.

O 50 letnici dr. Stojadinovića so prinesli obširne članke grški, bolgarski, romunski, italijanski, nemški in madžarski listi, ki vsi podarjajo zasluge dr. Stojadinovića za politični in gospodarski napredek Jugoslavije.

Sovjetske oblasti so zaprle v Moskvi zadnjo poljsko katoliško cerkev. Tako da so zdaj tudi poljsko katoliško cerkev, tako da so zdaj tudi sčta, čeprav ustava tujim državljanom dovoljuje izpovedovanje vere.

Najlepši kraj na svetu je okolica Lovrane na istrski obali, je dejal predsednik poljske republike Moscicki časnikašem, ki so ga pred nekaj dnevi obiskali.

Spor med Rusijo in Japonsko se ni nič poostiril, izjavljajo Japonci. Japonska vztraja pri svoji ponudbi, ki jo je dala Sovjetom leta 1936, da bi obe državi sporazumno uredili vsa razmejitvena vprašanja.

Irsko-ameriški letalec Corrigan, čigar pustolovščina je osupnila ves svet, je odletel v London, kjer bo gost ameriškega poslanika Kennedyja. V četrtek se bo Corrigan vrnil v Newyork.

Sovražnik Cerkve št. 1 — komunizem

Newyork, 26. julija. o. Kakor po drugih državah na svetu, tako si tudi v USA komunisti prizadevajo, da bi ustvarili pod geslom boja proti fašizmu enotno fronto z vsemi demokratičnimi ljudmi. Za to skušajo pridobiti predvsem sodelovanje katoličanov. Ameriška komunistična stranka je v tem oziru naredila že več poskusov, ki so se pa vsi izjalovili. Te dni so voditelji katolikov v Newyorku prejeli od komunistične stranke novo ponudbo, naj bi skupno sodelovali. Katoliška duhovščina pa je z ogorčenjem odklonila to ponudbo, češ da pomeni ta komunistični korak največjo drznost in norost, kajti komunizem je sovražnik Cerkve štev. 1.

Lep sprejem italijanske vojne mornarice v Šibeniku

Šibenik, 26. julija. Včeraj zjutraj ob 8 so pripluli na uradni obisk v šibeniško pristanišče štirje italijanski rušilci: »Ornani«, »Alfieri«, »Carducci« in »Gioberti«. Vsi štirje rušilci so se usidrali v pristanišču pred poveljstvom naše mornarice v Mandalini. Dve italijanski bojni ladji, in sicer

poveljniška ladja »Cavour« in ladja »Giulio Cesare« sta se pa usidrali pred šibeniškim pristaniščem med Jadrijo in otokom Prvičem. Viceadmiral Marijan Polič, poveljnik jugoslovanske vojne mornarice, je sprejel na jahu »Vila« uradni obisk italijanskega viceadmirala Arturja Riccardija, poveljnika italijanske eskadre. Ko je viceadmiral Riccardi došel do jaha, so na križarki »Dalmacija« izstrelili 17 topovskih strel v pozdrav gostu. Ob 11 dopoldne je viceadmiral Riccardi uradno obiskal naše mornariško poveljstvo v Mandalini. V spremstvu Riccardija je bil poveljnik naše vojne mornarice viceadmiral Polič, ki je nosil lento reda Italijanske krone, dalje tudi oba pribočnika italijanskega in jugoslovanskega viceadmirala. Na obali je bila častna četa mornarjev z godbo, ki je zaigrala najprej italijansko, nato pa še jugoslovansko himno. Viceadmiral Riccardi se je pozdravil s poveljnikom pristanišča, kapitanom bojne ladje Slavomir Tomičem in s poveljnikom naše križarke »Dalmacije« kapitanom bojne ladje Mirkom Domanjkom. Po pozdravih je admiral Riccardi obšel v spremstvu viceadmirala Poliča častno četo mornarjev in jih nato pozdravil s »Pomozi Bog, junaci!« Nato je odšel viceadmiral Riccardi v poveljstvo naše mornarice.

Na obalah je bilo ob prihodu zbranih okrog 6000 ljudi iz mesta in okolice.

To je prvi obisk italijanskih vojnihih ladij v Šibeniku. Teh šest ladij ima vsega skupaj posadke 3000 moških, posadka angleških rušilcev pa šteje 1000 moških. Italijanska poveljniška ladja »Cavour« in »Julio Cesare« imata po 26.000 ton. »Cavour« je dolg 186 m. To ladjo so pred kratkim na novo preuredili in opremili z novimi topovi. Ladja ima hitrost 27 vozlov. Ko so jo modernizirali, so jo nekoliko podaljšali. Vsi 4 italijanski rušilci so moderni, saj so jih zgradili leta 1936 in 1937. Vsak ima po 1480 ton.

Vojaško letalo je treščilo med 20.000 ljudi

Pri strahoviti letalski nesreči v prestolnici južnoameriške Kolumbije je bilo 45 mrtvih in 120 ranjenih

Bogota, 26. julija. o. V nedeljo je tu prišlo do strahovite letalske nesreče, pri kateri je 37 ljudi našlo smrt na mestu, nad 100 pa jih je hudo ranjenih. Nesreča se je dogodila v nedeljo popoldne pri veliki vojaški paradi, katero je gledal predsednik republike Kolumbije, vlada, parlament in zastopniki tujih držav, razen njih pa še okrog 20.000 občinstva. Pri paradi je nastopilo 2000 vojakov vseh panog, zaključna tekma pa so bile letalske umetnine 36 avijonov. Do nesreče je prišlo, ko je bil program slovesnosti že zaključen. Letalski poročnik Abadia, ki je letel kakih 500 m visoko, se je spustil v vijaku navzdol in je prišel pri tej umetnini čisto blizu tal, tako da ni mogel letala več obvladati in ga iz pada spraviti v let. Letalo je treščilo na tla kakih 200 m od predsednikove tribune, naravnost v množico, ki se je gnetla proti izhodu. Vsak umik je bil nemogoč. Pri udarcu ob tla je letalo eksplodiralo. Eksplozija je odtrgala od letala desno krilo, ki je porezalo glave več ljudem, udarilo ob stopnice, ki so držale na pred-

sednikovo tribuno in jih razbilo. Kosi letala in lesa od tribune so švigali na vse strani kakor grane in vse ljudi, katere so zadeli, na mestu ubili. Pri eksploziji je goreči bencin polil kakih 20 najbližjih gledalcev, ki so dobili pri tem strahovite opekline. Več jih je oslepele. Vsa katastrofa je trajala nekaj sekund in povzročila strahovito zmedo. Množica je z divjim tuljenjem skušal zbežati na vse strani. Ko so se gručice nekoliko razmaknile, se je očem nudi strahoten pogled: po tleh so ležale le gomile mrtličev in ranjencev, ki so se zvijali v obupnih bolečinah. Na vežbališču so takoj poklicali vojaške ambulante in z avtomobili začeli odvažati mrtlice in ranjence. Po prvih ugotovitvah je nesreča zahtevala 45 smrtnih žrtev, okrog 120 ljudi pa je hudo ranjenih.

V prestolnici so zaradi tega strašnega dogodka razglasili narodno žalovanje, odpovedali vse prireditve in svečanosti.

Med mrtvimi je skoraj večina žensk in otrok. Boje se pa, da se bo število mrtvih zvečalo.

5 kitajskih bojišč:

Kijukijang, vrata do prestolnice Hankova, pred padcem

Samghaj, 26. julija. o. Japonske čete so zasedle vsa pota v daljni okolici mesta Kijukijanga, ker je nameravalo civilno prebivalstvo bežati čez hribe v druge kraje. Tuja poročila pravijo, da je japonska konjenica oddaljena le 5 km od mesta na južnovzhodni strani. Japonci s podvojenjo močjo prodirajo proti Kijukijangu, ker je to mesto zelo važno za nadaljnje japonsko prodiranje proti prestolnici Hankovu, ki je oddaljen 240 km od Kijukijanga. Japonska letala in bojne ladje, ki so vsidrane na reki Jangce, istočasno neprestano bombardirajo mesto in najvažnejše kitajske postojanke okrog njega. Srditi boji se odigravajo med Kijukijangom in Kutangom, kakšnih 10 km južno-vzhodno od jezera Pojanga. Severovzhodno od Kutanga pri hribih Mačusanu in Cuanšlungu je prišlo do velikega spopada med kitajskimi in japonskimi četami. Na obeh straneh so ogromne žrtve. Poročila pravijo, da je v samem mestu kakor v okolici mesta na stotine mrtvih, tako vojakov kakor civilistov. Japonsko vrhovno poveljstvo noče izdati nobenih poročil o svojih nadaljnjih ciljih, medtem ko Kitajci zatrjujejo, da nameravajo Japonci na vsak način zavzeti Kijukijang, s katerim jim bo pot proti Hankovu odprta. V ta namen so Japonci izkreali pri Kutangu eno divizijo. Tam se trenutno odigravajo najhujši boji za posest Kijukijanga. Najnovejša, službeno še ne potrjena poročila pravijo, da so Japonci zavzeli pristaniški del tega mesta.

Južno od Kutanga je zbranih kakšnih 150 inozemcev, ki se niso mogli pravočasno umakniti. Boje se, da bi prišlo tudi na tem delu do večjih

bojev. Tem tujim državljanom so tuji poslali dve ladji na pomoč, eno angleško in eno ameriško, ki imata nalog, da jih rešita in odpeljeta proč z bojišča. Obe ladji sta se vsidrali na reki Jangce in čakata ugodnega trenutka, da bi jim šli na pomoč.

Barcelonska vlada predlaga pogajanja s Francom

Pariz, 26. julija. o. Iz Barcelone poročajo, da je na zadnji seji vlade predsednik Negrin predlagal, naj vlada takoj ukrene vse potrebno za začetek pogajanj z generalom Francim. Iz tega predloga sklepajo, da so v Barceloni uvideli, da nadaljnji odpor proti nacionalistični vojski nima več smisla. Vprašanje je samo, če bo general Franco hotel sprejeti barcelonsko ponudbo, saj je doslej na vse predloge glede premirja odgovoril z zahtevom, da se mu mora barcelonska vlada udati brezpogojno.

Salamanca, 26. julija. AA. DNB: Poročilo nacionalističnega poveljstva poudarja, da od poraza republikanske armade na severu in od prodora do Sredozemskega morja, nacionalisti še niso doživeli takega uspeha kakor v nedeljo na estremadurski fronti. Načrt za ofenzivo je izdelal sam general Franco, izvedla pa sta jo generala Queipo de Llano in Saliquet. Načrt je računal z borbami za devet dni, nacionalisti pa so končali v treh dneh. Prebivalci mest, ki

Z mednarodne tekme letalskih modelov v Ljubljani: predsednik Mednarodne letalske zveze knez Bibesco in ravnatelj inž. Sondermajer pozdravljata tekmovalce.

Zahtevajte povsod naš list!

Prvi tabor slovenskih deklet pri Mariji na Brezjah

Tisoči in tisoči belih rok se dvigajo v pozdrav voditelju dr. Antonu Korošcu

Z brezjanskega dekleškega tabora

Ljubljana, 26. julija.

Končno je prišlo tudi do velikega tabora slovenskih deklet na Brezjah. Zdi se kot da bi nenadoma pri nas oživila tista velika taborna dejavnost, ki je gibal Slovence od leta 1848 pa tja do leta 1870. Vsako nedeljo je zdaj vsaj en šod v kakem kraju; tabor se vrsti za taborom. Menda Slovenci še nikdar nismo bili tako živahno delavni pri skupnostnih manifestacijah. V nedeljo so imela dekleta svoj veliki tabor na Brezjah.

Noč pred taborom

Že v soboto proti večeru so na Brezje k Mariji Pomagaj prihajale množice iz vse Slovenije. Ganljiv prizor je nudila nočna procesija s plamenicami. Nekaj drugega je ženska pobožnost kakor moška. Moč tudi v pobožnosti ostane tisti nekoliko preprosti, togi in neokretni »godnjač«, ki ostaja še vedno razumski in obrzdan: ne da bi ne veroval in ne molil z vsem srcem, le udružen ostaja in ne predaja se povsem čustvu. Ženska pobožnost pa je čustvena, ženske se povsem zatope v pobožnost z vso svojo bitjo. Ta pobožnost je po zunanem izrazu ganljivejša, vzpodbudnejša in neposrednejša, kot je moška pobožnost. Na Brezjah se je prav dobro občutila. Dekleta so pela ter se iz globine srca neudržano predajale vse čas religioznemu nastrojenju. Kako lepa je bila nočna procesija, ko so tisočera slovenska dekleta pela v toplo poletno noč Marijine pesmi, molila v cerkvi in se zunaj, ko so se za kratke trenutke odpravljala k počitku, svoje zadnje misli vlivala v pobožno molitev in priporočilo k Mariji Pomagaj.

Nedeljsko jutro

Od vseh strani so se zgrinjale drugo jutro množice. Dekleta so prihajala na kolesih, nekatera prav od daleč — z Iga, z Doba in z drugih oddaljenih krajev. Druge z avtobusi, tovornimi avtomobili, lepo okrašenimi vozovi, s posebnimi vlaki. S Štajerskega, z Dolenjskega, z Notranjskega, iz vse Gorenjske. Iz Ljubljane so vozili lepo okrašeni vlaki; iz vseh vagonov so donale Marijine pesmi. Slovenska dekleta, vse leto zatopljena v težko delo na polju, v tvornici, v uradu, so šla na svoj veliki dan. Vse leto so hodila k beli cerkvi vsake v svojem kraju: v snegu, v dežju, v lepem vremenu, v mrazu in vročini ter priporočala Bogu in Mariji svoje drage, dom, družino, polja, svoje delo, trpljenja in radosti. 24. julija 1938 pa so se zbrala v vseh slovenskih vaseh ter iz slednjega našega še tako oddaljenega kraja pohitela k enemu samemu svetišču, k cerkvi Marije Pomagaj na Brezjah. Skupna misel jih je združila, hitro je bil vzpostavljen priščeren stik med temi dekleti, ki se nikdar doslej še niso videla. Mnogo novih prijateljstev je bilo navezanih za trajno. Skupna ljubezen do nebeske Kraljice je povežala vsa srca dobrih in poštenih slovenskih deklet.

Pri svetišču

Dvanajst tisoč deklet se je zgrinilo k cerkvi na Brezjah. Ogromna množica je zalila vse prostore okrog cerkve. Zbrano so molila in lepo pela Mariji na čast. Zvesto so poslušale dragocene nauke, ki so jih razvijali slavnostni govorniki. Nove vzpodbude za odlično delo na polju, ki jim jo je bila začrtala sveta Cerkev, so dobila. Vsa so sklenila, da se bodo poslej še z večjo verno posvećala širjenju slave božje in v boju za zmago katoliških načel v privatnem in javnem življenju, doma v družini in v fari. Videla so, da jih je mnogo, začutila so svojo moč, utegnile so se prepričati, da so močnejša vojska, ki se ji ni treba bati nikogar, ki se ni treba skrivati pred nikomur. Še bolj so bila utrujena v prepričanju, da je njihova pot pravilna, da je edino koristna za naš narod. Začutila pa so tudi, kako prav je bilo, da so se organizirale. Kako lepo je združila organizacija v eno samo veliko družino vse tiste, ki bi se sicer nikdar ne sestale. Brez razlike na stan so se našle učiteljice, akademkinje, delavke, preprosta dekleta iz naših vasi, uradnice. Pisan vrvež je vladal ves dan na Brezjah, radost in priznanje je polnilo srca.

Obiščite

7. mariborski teden

od 6. do 15. avgusta 1938

Polovična vožnja na železnici od 4. - 17. avg. 1938

Veliki narodni tabor dne 14. avgusta 1938. Ljubljana, kultura, razstava ob priliki proslave 20-let. Jugoslavije v Mariboru

Velika gospodarska in kulturna revija

Industrija - Tekstil - Trgovina - Obrt - Kmetijska razstava - Razstava cest - Turizma - Prometna razstava - Fotoamaterska razstava - Filatelistična razstava - Gostinstvo - Vinska pokusnja - Ženska ročna dela - Razstava narodnih noš iz vseh krajev države - Razstava »Nanos« - Čebelarstva razstava - Razstava malih živali - Koncertno in gledal. prireditve - Sportne prireditve - Veseli, park na razstavišču itd. Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji ... Zeleno, romantično Pohorje ... Vinorodne Slov. gorice ... Gostoljubni, lepi Maribor — Vas vabilo!

Ni dobivalo duška pri odobravanju v glasnem klicanju, le tisoči in tisoči belih robcev so prhutali v zraku kakor metulji. Mogočen je bil pogled na to veliko množico. Ena sama silna radost je polnila srca naših deklet.

Razhod

Je bil prav za prav le obljuba, da se bodo prihodnje leto spet videli na skupnem taboru. Kako prav je tako skupno romanje! Dekleta, ki vse življenje prežive vredi domačih ozar in skoraj ne gredo drugam kot v nedeljo k domači cerkvi, pridejo skupaj in se spoznajo z drugimi, pogledajo malo v svet in vidijo, kako mnogo tovarišic in prijateljic z enakimi mislimi in čustvovanjem imajo v vseh krajih naše prelepe slovenske domovine.

Strašna neurja so pustošila po južnem Pohorju

Slov. Konjice, 25. julija.

Zadnja dva dneva, pretečena sobota in nedelja, sta bila za naše južno Pohorje, ki spada pod upravno področje slovenjkonjskega okraja, dneva strahu in groze, kakor jih ljudje le malo pomnijo.

Že v soboto zvečer so nizki, težki oblaki, prihajajoči od zapada, po silni dnevi vročini naznanjali, da noč ne bo mirna. Blizu druge ure zjutraj je ljudi prebudil silni naliv, ki je mahoma napolnil z vodo vse potoke. Nad Brinjevo goro se je utrgal oblak. Deroča voda je odnesla pri Mala-horni, Markačici in Dobriški vasi vse mostove in brvi ter v Markačici in Dobriški vasi pričela videti v hiše in hleve. Prebivalstva se je polastil silen strah ter so v naglici spravljali živino iz hlevov na prosto. Vendar se je po dobrih dveh urah narasla voda umirila tako, da je kmalu bilo spet vse v normalnem stanju.

S pohorskih pobočij pa je naliv odnašal zemljo z njiv, ki se je valila v dolino, zraven pa pomandrala veliko njiv, kjer se žita niso poželi. Pokvarjeni pa so bili tudi drugi pridelki tako, da bo sad

Tudi vožnja nazaj je naglo minevala med po-božnim prepevanjem Marijinih pesmi. Utrujene od napornega poljskega dela prejšnji dan, od žetve in od ajdove selve, so le s težavo se gledale. Pele pa so vneto, z vsem srcem, z vso dušo vdane, s pobožnostjo, ki je prihajala iz globine. In v poletnem večernem somraku je bila ta njihova živa, iz dna duše izvirajoča pobožnost veličastna, prepričljiva, v duhu in v telesu vdana! Kako brez sramu in brez časti, prostiše so se zdele v primeri z njimi ženske »modernih« nazorov, ki so se jim tu pa tam na vlaku in na poteh poskušale pomilovalno nasmitati in zmrdovati! Sočutja so bile vredne in v tem lepem, poštenem mišljenju so take »sodobne«, našemarjene ženske, letoviščarke, »napredne« bile videti še razbrzdanejšje, še pokvarjenejšje, še bolj izgubljene na napačnih poteh. Lepota, poštenost in pravilnost ravnanja se je z mogočno prepričljivostjo čutila pri množici, ki se je bila v nedeljo zbrala pri Mariji Pomagaj.

žuljev teh ljudi za dobro polovico manjši.

Kakor bi ne bilo tega pustošenja dovolj, je večer popoldne okrog šeste prišlo še drugo gorje in to v obliki strahovitega neurja s točo. Nevitna je nastala za konjskim gorovjem, nekje v dramelskih hribih in se valila proti Vitanju, kjer je zaokrenila proti vzhodu. Med strašnim viharjem se je vsula severno od Vitanja suha toča, debela kot orehi, mestoma pa kot kurja jajca. Zavzela je velik obseg: vso vitanjsko kotlino in okolico, Bukovo goro pri Zrečah, Skomarje, Stranice, Zreče in okolico. Najhuje je divjala pri Stranica in Bukovi gori, kjer je oklestila vse posevke in nasade ter pustila za seboj žalostno sliko. Vsi opisani kraji so po tem neurju, ki ga takega najstarejši ljudje ne pomnijo, ob štiri petine vseh pridelkov. Toča je pobelila pokrajino kot pozimi. Močno je prizadela pokrajina med Zrečami in Kbeljem, kjer je padla toča že pred štirinajstimi dnevi.

Vse škode nam trenutno ni mogoče ugotoviti. Znaša stotisoče dinarjev. Ljudem naj priškolijo na pomoč oblasti, ki naj spregledajo pri davkih ter jih tudi denarno podpro.

Katastrofalno nedeljsko neurje

Ljubljana, 25. julija.

Jutro sv. Jakoba je bilo danes prav hladno in visoko megleno. Tako okoli 6 so se podile nad mestom v gostih valovih megle tja proti zapadni strani. Včerajšnja nedelja je bila drugače izredno vroča in lepa. Tu in tam so se sicer podili deževni oblaki in bati se je bilo, da nastane kaka hujša lokalna nevihta. Vroči dan je spraval vsu prosto Ljubljano na izlete v hladne kraje, na kopališča, zlasti na Savo, Mali graben, v Bokalce in posebno na Ljubljano.

Tam je bilo živahno čolnarenje. Pripomniti pa moramo, da mnogi veslarji in ljubitelji veslaškega športa ne poznajo niti najprimitivnejših pravil, kako je treba veslati in čolnarijo po Ljubljani. Vozijo sem in tja, kakor se jim ljubi. Ni čudno, da je večerj višje na Ljubljani prišlo do hudega karambola. Trčila sta dva čolna. V vodo je padla neka starejša gospa, ki so jo s težavo rešili.

Veslači, zapomnite si, da tudi na Ljubljani velja prometno geslo: »Vozi desno!«

V mestnem kopališču, kjer je imel gosp. Jaka Sedej obilo posla, je bilo večerj od 700 kopalcev. Kopališče je bilo ves dan zasedeno. Tudi na Savi je bil pri Stirnu živahen promet. Včeraj se je na raznih krajih kopalo do 15.000 ljudi.

Bahanje z denarjem ga je spravilo v zapor

Maribor, 25. julija.

Bahavost ni vedno prida in ima včasih tudi slabe posledice. To je poskusil v Mariboru te dni neki bogat posestnik iz Stojncev pri Ptuj, katerega je bahavost spravila za nekaj časa v policijske zapore. Dotični posestnik se je pripeljal v Maribor na sodno dražbo. Nameraval je dokupiti neke kose zemlje k svojemu posestvu. Res je na sodnji dotično posest izdražbal, naslednjega dne pa bi moral pri advokatu založiti denar. Advokat pa je dopolnje zamenjal čaka na kupe ter je bil prepričan, da se je Stojnčan skesal ter je odšel domov. Šele popoldne se je mož pojavil pri odvetniku ter je pojasnil svojo zamudo. Prejšnjo noč je namreč prebil v policijskih zaporih, dopoldne pa na policiji, kjer so se najprej informirali, kdo da je, preden so ga izpustili. V zapor pa je prišel zaradi svoje bahavosti. Možakarja je zvečer zaneslo v gostilno ter je nekoliko pogledal v k-

zarec. V Žepu ga je tiščala denarnica s 16 jurji in Stojnčana ni strelalo, da ne bi svojega bogastva pokazal tudi drugim ljudem. Vse, kar je naročil, je sproti plačeval, plačal pa je vsakokrat s tisočakom, katerega mu je moral gostilničar zamenjati v srebro. Na ta način si je nabasal že vse žepne srebreniki in bi bil menjaval še naprej, da se ni slučajno mudil v gostilni detektiv, ki je Stojnčana opazoval ter je zasumil, da z njegovim bogastvom ne bo vse v redu. Pozval je stražnika ter sta odvedla Stojnčana kljub protestom v policijski zapor, kjer je dobil zastojno prenočišče na trdih pričin. Dopoldne se je potem na policiji zadeva pojasnila ter so možakarja izpustili, napravili so mu pa zraven primerno pridigo — da je lahko policijski še hvalježen, ker ga je zaprla, ker se najbrž ne bi bil dolgo veselil svojega bogastva. Gotovo bi ga bili dobili vinenega ponoči v roke prepreženi mariborski ptiči ter bi mu bili žepne temeljito olajšali.

tem obrnil k drugim kmetom.

Iz množice se je oglasilo odobravanje: »Pravilno, pravilno! Tako je treba!«

V tesnobnem pričakovanju so vsi gledali Ceha, toda ta je bil onemel. Samo z ramami je skomignil, kmetje pa so se z jezimi obrazi smejali.

Ko smo se vrnili na krov, smo se norčevali iz tovariš, zakaj molči, in smo ga spraševali, čemu ni sprejel ponudbe kmetov.

»Kako bi mogel. Kaj ste že kdaj videli, da se kdo prereka s praznim trebuhom?«

XXI. POGLAVJE

Obisk v Saratovu

O našem obisku v Saratovu, kjer je bila ogromna tovarna za poljedelske stroje, so nam napovedali bleščeč in vabljiv spored, ki nam je vso pot migljil pred očmi. Govorili so nam o posrednikih, o sprejemih, o gledaliških predstavah, ki nam jih bo priredil tovarniški odbor.

A ta obisk se je spremenil v novo razočaranje, ki se je pridružil prejšnjim.

V pristanišču nas ni pričakovala živa duša, če izvzamem nekaj razcapanih beračev.

Po kosilu smo vsi šli z ladje v mesto. Niso nam dali ne navodil, ne podatkov. Izletniki so se razpršili na vse strani.

Jaz sem šel iskati dogodiščin po stranskih ulicah, daleč proč od glavnih prometnih žil. Tam so živeli siromaki. Ulice so bile natačene z običajnimi množicami žensk in otrok, ki so iztezali roke. To je bil prizor, na katerega sem se začel navajati.

Dr. Korošec se zahvaljuje Mariboru

Lepa dar za miraborske reveže.

Maribor, 25. julija.

Mesto Maribor je imenovalo našega voditelja ministra dr. Antona Korošca za častnega meščana. Gospod minister se je za odlikovanje zahvalil s sledečim pismom, ki ga je poslal mariborskemu županu dr. Juvanu:

Gospod župan! Za imenovanje za častnega občana prelepega Maribora, izrekam Vam in vsemu mestnemu svetu svojo najiskrenejšo zahvalo. Vedno mi je bil pri srcu dobrobit tega našega obmejnege mesta, ki je že nešteto krat pokazalo, da čuti enako z ostalo slovensko domovino. Tudi v bodoče želim naši lepi obmejni prestolnici kar najlepši razvoj in napredek.

Istočasno pošiljam 10.000 din za občinske reveže.

Z odličnim spoštovanjem — dr. Korošec.

Prva skupina italijanskih izletnikov v Mariboru

Maribor, 25. julija.

Prvič od obstanka naše države je imel danes Maribor priliko, da je v svoji sredi pozdravil skupino izletnikov iz Italije. Bili so to magistratni uslužbenci velikega mesta Genova v Italiji, ki se nahajajo na izletu z velikim avtobusom po Srednji Evropi. Vsega skupaj je 38 izletnikov pravnikov, inženirjev, zdravnikov in ostalih uradnikov, ki jih vodi ravnatelj genovskih magistratnih uradov commendatore Armando Lespi in magistratni tajnik Vittorio Paganini. Gostje so prispeli čez Koroško ter so pri Dravogradu prestopili našo mejo. Prijetno so bili presenečeni, ko so jih na meji sprejeli delegati društva mariborskih magistratnih uslužbencev dr. Senkovič, Ludvik Zoržut, Drago Gračner in gospodična Mila Starc. Okitili so vse s slovenskimi nagelji, nato pa jim je izrekel priščrno dobrodošlico dr. Senkovič; njegov pozdrav je prevedel v lepo italijanščino Ludvik Zoržut. Zahvalil se je za pozdrave Vittorio Paganini. Po lepi Dravski dolini, ki je goste iz Italije navdušila zaradi bogatih gozdov, zlasti pa so jim ugajali velikiški sprevi na Dravi, so se pripeljali najprej v kopališče na Mariborski otok in od tam ob pol 1 popoldne v Maribor, kjer so jih pred mestnim gradom sprejeli in pozdravili mariborski magistratni nameščenci. V imenu odsotnega župana jim je izrekel dobrodošlico magistratni ravnatelj Rodošek Franjo v imenu mariborske mestne občine in društva mariborskih magistratnih uradnikov. Njegov govor je zopet pretolmačil Ludvik Zoržut. Za pozdrave se je zahvalil ravnatelj magistratnih uradov Genova com. Armando Lespi. Servirano je bilo skupno kosilo v Grajski kleti. Goste je dobra slovenska kapljica, še bolj pa izvrstna slovenjgoriška kapljica, posebno močni muškati silvanec, osvojila ter so bili vsi navdušeni zaradi naravnih krasot, ki so jih videli v Sloveniji, zaradi lepote Maribora in zaradi prijaznega in nepričakovane sprejema. V imenu magistratnih uradnikov iz Maribora je gostom napil v italijanščini Ludvik Zoržut, za Tujskoprometno zvezo pa Vladimir Kralj. Popoldne so se poslovili od Maribora ter so nadaljevali potovanje proti Dunaju, od kodar bodo šli v Budimpešto, potem pa zopet v naše kraje v Varaždin in Zagreb, od tam pa se vrnejo v Italijo.

Smrtna nesreča starega viničarja

Maribor, 25. julija.

V Radizelu nad Slivnico pri Mariboru se je smrtno ponesrečil 67 letni viničar Franc Vodišek. Služboval je na posestvu Marije Kirbiševne ter je bil zaposlen pri mlačvi. Spravljali so slamo na gospodarsko poslopje in Vodišek se je podal pod streho, da bi slamo stlačil. Pri tem pa je zdrsnil po slami navzdol in padel skozi odprtino 4 metra globoko na gumno. Reže je priletel na glavo ter si je pri padcu zlomil tilnik. Živel je še pet minut, potem pa je izdihnil.

Nočni napad na delavčovo ženo

Ljubljana, 26. julija.

Snoči okoli 21. je bila na samotnem kraju izven Predovicevega naselja v Mostah napadena delavčeva žena Terezija Troha, stanujoča v Predovicih ulici št. 16, ko se je pravkar vračala domov. Trije, nje nepoznani moški so na njo navali in jo močno potolkli. Nekdo jo je z nekim topim predmetom udaril po glavi. Dobila je močne poškodbe tako, da so morali poklicati reševalni avto, ki jo je nato prepeljal na kirurški oddelke splošne bolnišnice. Napadalcu, ki so najbrž hoteli od žene denar, so izginili brez sledu. Napadena Marija Troha je bila rojena 1919 v Logu pri Brezovici. Dobila je na glavo hujše poškodbe.

V Mostah stanujoča Stelka Mahkovec je v nedeljo popoldne napravila s kolesom izlet na Posavje. Na črnuškem mostu je padla s kolesa in zadela z nogo ob obcestni kamen. Dobila je hujše poškodbe. Pred hišo št. 17 v Idrijski ulici za Bežigradom si je deklica Ivanka Lavrentičeva pri padcu zlomila desno roko.

Slov. Konjice

Proslava 50 letnice kat. prosvete na Prihovi. V nedeljo, dne 31. t. m. bodo vrli Prihovci proslavili 50 letnico svojega društvenega dela na zelo lep način. Zjutraj ob 6 se bo darovala rana sv. maša, katere se bodo udeležili vsi člani in prejeti sv. zakramente. Ob 3 popoldne pa bo slavnostna akademija pri g. Oberskem, na kateri bosta govorila domači šolski upravitelj g. Stefančič in odvetnik g. dr. Humar iz Slov. Konjice. Sledile simbolične vaje deklet, nastop fantov in nekaj pevskih ter drugih točk. Predvajala se bo tudi Finžgarjeva dvodejanka »Nova zapoved«. Po akademiji bo prosta zabava. Ves spored bo poživljala društvena godba iz Slov. Konjice. Prijatelji prosvete, obiščite v nedeljo Prihovo!

65 letnica prost. gasilskega društva v Slov. Konjicah. V nedeljo, dne 24. julija je proslavila tukajšnja gasilska četa svojo 65 letnico na prav slovesen način.

Ljubljanski fotografski tečaj je podaljšan. Turistični odbor mesta Ljubljane je na splošno željo podaljšal nagradni natečaj za najboljše fotografske slike mesta Ljubljane do 10. avgusta t. l., hkrati je pa ustregel tudi želji, da ni treba prilagati kon-taktnih kopij, pač pa morajo tekmovalci upoštevati najmanjšo velikost povečave 18x18 cm. Ste-vilo slik je neomejeno, zlasti so pa potrebne no-transtosti raznih cerkva in drugih poslopj na glede na njih starost. Prav tako so dobre panorame našega mesta zelo dobrodošle. Slike je treba na vsak način vsaj 10. avgusta oddati turističnemu odboru na mestnem poglavarstvu (obrniti oddelek, Mestni trg 2/L). Nagrade in druge za razstavo primerne fotografije bodo razstavljene v posebnem oddelku Mednarodne fotografske razstave na veleseimu.

48

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Torej se ljudje rešujejo, kakor se morejo. Nočejo delati. Lani jih je veliko pomrlo in letos ne kaže nič boljše.

Slovak iz naše skupine jo je usta-vil:

»Toda, graždanka, zdaj je žetev. Če bi delala, bi zadržno dobila jesti.« Ženska ni čakala z odgovorom: »Da, nekaj smo verjeli njihovim obljubam, zdaj pa nič več. Jemljejo nam vse in nam ne puste drugega kakor oči za jok.«

Izpraševal sem jo, odkod so vsi ti nešteti otroci v capah.

»Nekateri izmed njih so sirote, brezprizorni, drugi so otroci staršev, ki delajo na kolhozih. Stari delajo, otroci pa žive v starih, podrtih kolibah po vasi. Zvečer hodijo na kolhoz krast, potem pa nosijo svoj plen na trg.«

Ta trenutek nas je ladijski zvonec poklical na krov večerjat.

Po večerji so se vsepovsod zbira-le gručice izletnikov, ki so si pripovedovali, kaj so videli in doživeli. Verjeli so pripovedovanju ljudi, katere so spraševali na kopnem. Zaradi tega niso več verjeli niti besedice vsega, kar so jim pravili propagandisti. Kadar se je kateri od teh približal skupini, se je razgovor takoj ustavil.

Po večerji sem sklenil, da se po-

razgovorim s Tzelmanom. Zalezoval sem ga. Ko sem zapazil, da je sam, sem ga potegnil v stran in ga prisilil, da me je poslušal na hodniku, kamor sem ga privlekel.

Dejal sem mu: »Kako razlaža dejstvo, da sem na trgu v Volskem dobil toliko otrok, ki so umirali od gladi?«

Nevoljno mi je odgovoril:

»To so otroci kulakov.«

A jaz se nisem dal kar tako ugnati in sem spraševal naprej:

»Torej so vsi tisti berači in vsi tisti sestradani ljudje, katere smo videli tam doli na trgu, sami kulaki?«

Videl je lahko, da mu ne verjamem niti besede tega, kar mi je pravil. Zamahnil je z roko in naglo odšel od mene.

Ta dan nisem videl na kopnem niti enega propagandista ali uradnika. Ostali so na krovu in se posvetovali, mi pa smo iskali po kraju nazornega pouka o položaju.

Sklenil sem, da bom iskal še dalje in prišel stvari do dna. Po kosilu sem šel spet na kopno in se prijel prvega berača, katerega sem srečal na trgu. Bil je videti že zelo v letih, oblečen je bil v cunje in je imel drzne oči.

Ko mi pomoli čepico, da bi mu kaj vrgel vanjo, sem ga vprašal:

»Odkod si, dajda?«

»Iz Volska.«

»Kakšnega dela človek si?«

»Bil sem batrak«, poljski delavec pri bogatem kmetu, ki je nekaj živel tu.«

»Kaj nisi kulak? In drugi, ki beračijo po mestu, saj so to vsi sami kulaki?«

Naglo mi je odgovoril:

»Ne, ne. Ze davno je, kar so vse kulake postrelili. Ni ga tu niti enega. Vidiš te hiše na hribu? Tam so prebivali kulaki. Zdaj žive namesto njih tam ljudje iz GPU in voditelji stran-ke.«

Vrgel sem v čepico nekaj rubljev, za kar se mi je neskončno zahvaljeval. Potem sem šel svojo pot.

Malo dalje sem zadel na precej številno skupino kmetov, moških in žensk, ki so preprodajali na trgu. Vsi ti ljudje so se živo pogovarjali s sedmimi našimi, tremi Čehi in s štirimi Amerikanci. Glavno besedo je imel lesni prevoznik z Urala:

»Zakaj pa ne greste delat, to bi bilo bolje, kakor pa da se potikate tu?«

Bosonog starec z dolgo, zmršeno brado, mu je odgovoril:

»Tebi je lahko govoriti, graždanim, Ti imaš poln trebuh. Ni pa tako z nami siromaki. Naj delamo ali ne, zmeraj je eno in isto: kruha ni. Poslušaj, graždanin, nekaj ti bom predlagal. Če hočeš priti delat z nami, bomo delali tudi mi. Če boš ti potem dejal, da si zadovoljen, bomo mi tudi. Toda vse samo pod enim pogojem: ne boš imel nič višje meze kakor mi. Vsi enako... Kaj praviš. Kaj praviš na to?«

Ponovil je vprašanje in se pri-

Od tu in tam

Pokojninski zavod v Belgradu bo začel samostojno poslovanje s 1. avgustom letos. Do sedaj je ljubljanski zavod vodil vse poslovanje za novo ustanovljene pokojniške zavode, dokler ni bil osnovni material pripravljen. Belgradski zavod bo v kratkem poslal vsem delodajalcem in uslužbencem okolišnice, v katerih jih bo pozval, naj se odslej v vseh zadevah obračajo na novi zavod v Belgradu. Kdaj bo začel samostojno poslovanje še zagrebški zavod, ni znano. Kakor se čuje, sarajevski zavod, ki je bil z novim zakonom ustanovljen, še ne bo začel samostojno delati, ker so na merodajnih mestih začeli misliti na velike stroške uprave, ki bi pogoltili večji del prispevkov malega zavoda, kakor je sarajevski. Zdi se, da bo osamosvojitve sarajevskega zavoda še vedno predmet razprav in računov.

Voditelji belgradskega dela Združene opozicije se že zbirajo v Belgradu in se pomenjujejo o programu bivanja dr. Mačka v Belgradu. Ljuba Davidovič se je dva tedna mudil v Vrnjački banji na zdravljenju, včeraj pa se je vrnil v Belgrad, kjer se že mudita Joca Jovanović in Miša Trifunović ter njuni pomočniki. Dan obiska in vselega snidenja med voditelji vse opozicije še vedno ni točno določen. Prvotno so z vso gotovostjo naznanili 1. avgust, sedaj pa pravijo, da ni izključeno, če se bo obisk zakasnil za nekaj dni. Pred dr. Mačkovo prihodom bodo imeli šefi belgradske opozicije s svojimi ožjimi sodelavci več konferenc in posvetovanj.

Strah pred epidemijo slinavke in parkljevke se je prijel Zagrebčanov, ko so slišali, da se ta bolezen z izredno naglico širi pri živini. Zaradi tega je priredil vseučiliški profesor dr. Hupbauer predavanje, v katerem je pokazal, da obstoji za ljudi prav majhna nevarnost okužbe. Oboleni utegnejo hitreje otroci, pa še tisti le taktar, če prihajajo v neposreden stik z obolenimi živino. Bolezen se prenaša lahko z mlekom, če ga ljudje uživajo neprekuhanega, pa je tudi ta nevarnost manjša, ker bolne krave ne dajo v času obolenosti nobenega mleka. Šele po končani krizi dajo nekaj mleka, vendar pa je to mleko neužitno že na pogled. Mleko ima rjavkasto barvo, je sluzasto, po okusu pa grenkasto. Le ena nevarnost obstoji v tem, če ena in ista oseba molze bolno in zdravo kravo in pri tem z rokami prenaša klice bolezni. V tem pogledu pa oblast preprečuje širjenje bolezni s tem, da prepoveduje izvoz mleka iz krajev, kjer se je bolezen pojavila. Večkrat se zgodi, da parkljevko in slinavko prenašajo starejši ljudje, pa oni ne obolen, temveč le živina, s katero pridejo v stik.

Angleške mornarje, ki se nahajajo v naših pristaniščih, prebivalstvo povsod nad vse prijazno sprejema. Poveljnik angleškega sredozemskega brodirja admirala Dudleyja pa kot strasten lovec obiskuje bližnje kraje. Zadnjič je šel loviti postvi na Plitvička jezera, potem pa so ga popeljali tudi v bližnje gozdove na lov na srne. V Sibeniku je bilo v času njihovega bivanja več prireditev, med drugimi tudi ognjemet, ki so ga priredili Angličani na svoji ladji »Imprepide«. Sibeniško pristanišče je sedaj skoraj polno, kajti poleg angleških bojnih ladij so usidrane tamkaj tudi italijanske ladje. Oddelku italijanskih ladij poveljuje viceadmiral Ricardi. S podobnimi slovesnostmi kakor v Splitu in Sibeniku, so sprejeli in počastili angleške mornarje tudi v Crikvenici.

Dva dalmatinska kapitana je obdarovala egiptiska kraljica-mati. Kraljica se vozi z ladjo »El Nile« v Sredozemskem morju, te dni pa je obiskala tudi Dubrovnik. Na tej ladji se nahajata v službi tudi dva Dalmatina, kapitana, ki ju je kraljica za njuno vzorno delo nagradila vsakega z zlato uro.

Medvede, ki so prizadejali kmetovalcem v okolici Sarajeva toliko škode, so začeli preganjati. Kmetje so si pri okrajnem glavarstvu izposlovali dovoljenje za lov na to zverino in priredili že nekaj pogonov. Sreče zaenkrat še niso imeli.

Zanimivo operacijo na možganih je izvršil zdravnik dr. Slobodan Matić iz Novega Sada. Delavec Stajić je začutil silne bolečine v glavi in se oglasil pri zdravniku Okrožnega urada, ki mu je dal izravnati nekaj gnilih zob. Zdravnik je bil mnenja, da izvirajo vse bolečine iz vnetja zob. Ker je delavec tudi posledel čutil hude bolečine, se je ponovno zglasil pri zdravniku. Deležen je bil usode že mnogih, kajti zdravnik ga je nagal domov kot simulant. Nato se je delavec zglasil pri zasebnem zdravniku, ki je pa ugotovil vnetje možganov ter Stajića sklenil ozdraviti z operacijo. Odprl mu je glavo, očistil možgane gnoj in spet vse zasil. Vnetje možganov je povzročilo zastarelo vnetje notranjega ušesa. Operacija se je izvršila posrečeno. Dr. Matić bo o svojem uspehu poročal na zdravniškem kongresu v Parizu.

47 ovac so volkovi raztrgali v eni noči v Bigrenici pri Čupriji. Ponoči, ko kmeti ni bilo v bližini staj, so volkovi vdrli v stajo in poklali vseh 47 ovac, ki so bile notri. Kmet jih je zjutraj našel že vse mrtve ter mu ni preostalo drugega, kakor da je živali odrli, kože prodal, meso pa zakopal. Strah pred volkovi se je zaradi tega polastil vseh drugih kmetov, da so začeli prirejati pogone na krvooločne volkove.

Jugoslovanska trgovinska bilanca je bila v prvem letošnjem polletju pasivna za celih 257.98 milijonov dinarjev. V tem razdobju je bilo izvoza za 2.587.64 milijonov dinarjev, medtem ko ga je bilo lani v istem času za 2.820.64 milijonov dinarjev. Uvoza pa je bilo v prvih šestih mesecih letos za 2.645.61 milijonov dinarjev, a lani ga je bilo v isti dobi za 2.420.55 milijonov dinarjev. Izvoz je v tem razdobju močno padel, nasprotno pa je narasel v primeri z lanskim prvim polletjem uvoz. Sicer pa je običaj, da je trgovinska bilanca pri agrarnih državah v prvem polletju pasivna, ker gre žito v denar šele v drugi polovici leta. Le lani je bilo nekoliko drugače, ker smo se v prvih mesecih izvozili velike količine žita v Francijo. Vrednost izvoza pa se je zmanjšala tudi zato, ker so se surovine pocenile.

Na poseben način sta prišli do svojega denarja dve branjevki iz Ramiča pri Banjaluki. Upokojeni železničar Sava Raković je bil eni branjevki dolžan 6 kovačev, drugi pa tri. Dolg je bil že star, pa se mož kljub temu ni nikdar zmenil za povračilo. Ker so bile vse terjatve zaman, sta ženski počakali upokojenca v bližnjem gozdu, ga vrgli na tla, mu odvzeli sto dinarjev in nato odšli. Prestrašeni Sava je letel na orožniško postajo in prijavil zadevo kot razbojništvo. Četudi sta branjevki vzeli prav za prav svoj denar, bosta morali pred sodiščem odgovarjati zaradi nasilnega napada.

Stara vlomilska tolpa pod ključem

Za cigani ljubljanski vlomilci — Velika razstava na policiji

Ljubljana, 26. julija.

Petletnsko cigansko tatinsko tolpo je policija pretekli teden poslala v sodne zapore. Cigani so imeli najrazličnejša tuja imena in je bilo res težavno dognati njih pravo identiteto. Cigan Vinkovič je drugače pravi cigan Brandtner, ki ima na vesti umor nekega cigana na Koroskem in ga zasledujejo tamošnja sodišča. Vinkovič je ta umor delno dokazal. Umor cigana Slavka Gartnerja, ki je bil leta 1936 najprej ubit in potem vržen v Gruberjev prekop, še ni pojasnjen. Cigani priznavajo le malenkostne tatvine.

Ljubljanska policija pa je skoraj ob istem času polovila drzno, staro vlomilsko tolpo, ki je zadnje mesece kradla po Ljubljani in bližnji okolici.

Kako so prišli tolpi na sled?

Takole pred 14 dnevi je bil neki mladenič prinesel na »stara kramo« na Gallusovem nabrežju več dragocenosti in zlatnine in je to ponujal nekemu starinarju na prodaj. Mladenič ni imel sreče, kajti starinar je bil nekoliko v dvomih glede izvora blaga, bližal pa se je tudi policijski stražnik. Mladenič je bil urnih krac popihal. Pozneje pa so ga le prišli in mu začeli na policiji temeljito olupavati jetra in obisti. Počasi se je izdal. Navedel je tudi nekatera imena tovarišev, s katerimi je bil v tatinskoposlovnih zvezah.

Tam v Rožni dolini v prav idiličnem kotičku si je najel svoje stanovanje premeten očka Dobrin, ki je s svojo ženko samotno živel. Očka pa je večkrat sprejemal obiske in nekateri so bili z njim v poslovnih zvezah.

Pri očki Dobrinu, ki ni prav dobro zapisan v policijskih bukvah, so pa odkrili pravcato zalogo najrazličnejšega blaga. Ker so bile stvari sumljivega izvora in tudi očka Dobrin ni mogel navesti točnih podatkov, kje in na kakšen pošten način si je pridobil to veliko zalogo, je policija vse blago zaplenila, pobrala in prepelala na glavno policijo.

G. Macarol na poslu

Komaj je policijski uradnik g. Macarol odpravil cigane, že se je lotil ljubljanske vlomilske tolpe, ki so mu jo pomagali odkriti in pripeljati organi kriminalnega oddelka. V svoji sobi je začel voditi zasljevanje aretiranih vlomilcev in v soboto je napravil pravcato

Križeva pot štirimesečnega otročka

Maribor, 25. julija.

Te dni se je pojavila pri nekaterih mariborskih socialnih ustanovah neka starejša ženska ter je povsod ponujala malega otročka, češ da ga ji je pustila otrokova mati ter je odšla neznanokam. Pripovedovalci je čudno zgodbo, ki jo malček v prvih dneh svojega življenja doživlja. Mati otroka je doma v Košakih. Pred 4 mesece je dobila otroka, kmalu po porodu pa se je pri posestnici Mariji Jernej v Košakih seznanila s posestnico Marijo Franc iz Dupleka ter je z njo odšla na njen dom v Duplek. Tam je ostala nekaj dni, potem pa se je dogovorila, da bo plačevala za svojega otroka 150 din na mesec, če ji ga Francova

razstavo vsega nakradenega blaga. Prav raznolika je ropotilja! Poleg dragih stvari tudi smeti in ničvredno blago. Nekateri stranke so se že zglasile pri njem in so si ogledale razstavo. Mnoge stvari, ki so bile pred tedni pokradene, so stranke reklamirale za sebe.

Glede nekaterih dražjih predmetov pa policija še ni mogla ugotoviti pravega lastnika. Tako se nahajajo na policiji tile predmeti: še dobro ohranjena »Lubas« harmonika, dalje harmonika starejšega tipa, dve namizni uri sistema Kienzle, zlata zapesna veržica, navadna žepna ura Union, štiri zapesne ure Langendorfa, prav dobro ohranjena siva obleka in še mnogo drugih stvari. Pri očetu Dobrinu je bilo pravo skladišče blaga. Od njega so potem blago raznašali in razprodajali na vse strani. Kupčije so baje dobro šle. Na policiji je tudi žepna ura z vrezanim monogramom F. D. Lastnik naj se javi na policiji.

Združeni kriminalni tipi

S spretnimi manevri se je detektivsko kmalu posrečilo prijeti vse člane združene tatinske družbe. V policijske zapore so romali pod najstrožjim nadzorom skoraj sami čevljari in čevljarški pomočniki, le eden ključavničar, ki je večak v odpiranju ključavnic in velik strokovnjak za tuja kolesa. Aretirani so bili: Stanko Zupanc, 30 letni čevljarški pomočnik iz Zaloge pri Komendi, okraj Kamnik. Stanko je tudi osujen, da je 25. maja vlomil v čevljarstvo delavnico Antona Marčona v Hujah pri Kranju. Odsel je štiri pare novih čevljev s kopiti. Dalje je vlomil v hišo št. 16 posestnika Antona Kepica na Klancu pri Komendi. Tu je dobil prav bogat plen. Odsel je dva bankovca po 1000, dva po 100 in kovanega denarja za 400 din. Ukradel je tudi dve srebrni uri z monogramom M. K. — Drugi je bil aretirani Lojze Tepina, 48 letni ključavničar, oženjen, stanujoč v Ljubljani, strokovnjak za kolesa. Dober znanec ljubljanskih zaporov in strokovnjak za popravljanje justične palače. — Tretji je Viktor Kokalj, čevljarški pomočnik, star 29 let, doma iz Dev. Mar. v Polju. Tudi Janez Plajbes, čevljar z Golnika pri Kranju, je nevaren tat. Družbo mu dela Stanko Kaiser iz Bohinjske Bistrice, in njih pokrovitelj je bil očka Dobrin. — Aretirani ste bili tudi dve ženski. Viktor Kokalj je drugače drzen tihotapec saharina. Dolgo let je bil v Stari Gradski in je bil nazadnje puščen na pogojni dopust.

prevzame v oskrbo. Vrnila se je v Maribor po otroka, z njo pa je šla hčerka Francve, kateri je mati izročila dele, da ga nose v Duplek. Otroci je res prišel k Francve, denarja za malčka pa ni bilo od nikoder. Mati se sploh ni več prikazala ter se ni zmenila za otroka. Ker je mož Francve postajal še siten, se je posestnica odločila, da zane otroka v Maribor ter ga spravi v kak zavod. Zjutraj ga je prinesla ter ga je do večera ponujala okrog, pa ga seveda nikjer niso mogli sprejeti. Nazadnje se je zatekla k orožnikom v Košakih in ti so res uspeli, da so naslednjega dne izsledili otrokovo mater ter ji otroka vrnili. Dele pa je še močno oslabele, da so ga morali spraviti v bolnišnico.

Skromen praznik naših avtotaksijev

Ljubljana, 25. julija.

»Združenje avtotaksijev« pod vodstvom predsednika g. Karla Jeršina je včeraj ob 9 dopoldne, že v četrti praznovanju na skromen, z nobenim pompom združen način praznika svojega zaščitnika Kristofa. V bežigrski cerkvi pred oltarjem sv. Kristofa, ki je bil okrašen z zelenjem in olandri, je najprej opravil tiho mašo župnik g. pater Kazimir Zakrajšek.

Po maši je g. župnik imel na navzoče šoferje kratek nagovor, ki jih je v lepih besedah opozarjal na njih dolžnosti do Boga in bližnjega. Naposled jim je dejal: »Zelim vam, da bi si pri svojem patronu sv. Kristofu izposlili varstvo za sebe in za druge, ki se vam zaupajo.« V svojem govoru se je tudi dotaknil onih, ki na drugačen način proslavljajo praznik avtomobilistov v svojih bogatih limuzinah. Po maši je g. župnik blagoslovil vsak posamezen avtotaksi, ko je poprej opravil pred cerkvijo obredne molitve. Praznika se je udeležilo do 40 avtotaksijev. Svečanosti je prisostvovala mnogo občinstva. Slovesnosti je prisostvoval tudi odposlanec zagrebških avtotaksijev, tajnik Zveze šoferjev draveke banovine g. Malachowsky in privatniki.

Počastitev spomina dr. Glaserja

Maribor, 24. julija.

V idilični Reki pri Hočah se je vršila danes dopoldne pomembna slavnost. Tu je bil rojen veliki buditelj slovenskega naroda prof. dr. Karl Glaser in na njegovi rojstni hiši je ob priliki 25. letnice njegove smrti odkrilo Zgodovinsko društvo v Mariboru danes spominsko ploščo. Slavnosti se je udeležilo ogromno število domačega ljudstva ter veliko odličnih osebnosti iz Maribora in drugod. Ob pol 10 dopoldne so se zbrali udeleženci slavnosti, med katerimi so bili godba prosvetnega društva v Hočah, 35 gasilcev iz Hoč, Razvanja in Bohove, fantovski odsek s 13 člani v krojih, dekliski krožek ter občinski odbor z županom Antonom Mernikom, pred gasilskim domom v Hočah. Z godbo na čelu so odkorakali v Reko, kjer je imel hočki dekan Sagaj službo božjo pod milim nebom. Od tam se je podal potem sprevod proti rojstni hiši pokojnega prof. dr. K. Glaserja. Svečanost je začela domača godba, nato je pel pevski zbor pesem »Umrli je mož«. G. dekan Sagaj je pozdravil vse goste: pokojnikovo hčerko, dvorno damo gospo Eleono Šverljugo in njenega soproga ministra dr. Stanka Šverljugo ter sina notarja dr. Vladimira Glaserja, njegovo soprogo in družino; dalje je pozdravil okrajnega glavarja Eileta, zastopnika mariborske občine občinskega svetnika ravnatelja Pogačnika, podpredsednika Zgodovinskega društva dr. Tominka in odbornika dr. Dolara, dr. Biteznička ter učiteljsko iz Hoč, Reke, Razvanja in Sv. Miklavža. Slavnostni govor o pokojnem Glaserju je imel dr. Dolar. Ravnatelj dr. Tominešek je nato po temperamentnem govoru odkril spominsko ploščo, na kateri je napis: »V tej hiši se je rodil dne 3. II. 1845 plemeniti domoljub prof. dr. Karl Glaser, slovestni zgodovinar in jezikoslovec.« Prof. dr. Bitezniček je nato govoril o »slovenstvu, jugoslovanstvu in slovanstvu.« Pevec so zapeli slovensko himno »Slovenec sem«, sedanjim lastnik Glaserjeve rojstne hiše Anton Podkrižnik pa je prevzel spominsko ploščo v svoje varstvo. Šolski upravitelj Vilko Mihalič je govoril v imenu domačinov iz Reke, v imenu

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v C°	Relativna vlaga v %	Veter (smer, jakost)	Pada- vine m/m	Vrsta
Ljubljana	762.4	25.0	15.6	8.0	0	—
Maribor	761.4	23.4	12.0	8.0	0	—
Zagreb	759.0	24.0	16.0	9.0	8	0 150 dež
Belgrad	757.3	33.0	19.0	6.0	3	ESE 290 dež
Sarajevo	757.7	23.0	13.0	7.0	0	0 —
Vis	753.0	15.0	19.0	8.0	5	NW 7 —
Split	756.1	32.0	23.0	8.0	4	NW 1 —
Kumbar	756.6	29.0	23.0	5.0	2	SSE 3 —
Rab	759.0	26.0	19.0	7.0	4	0 30 dež
Dobrovnih	756.3	27.0	2.0	7.0	4	S 8 —

Vremenska napoved: Večinoma jasno in toplo vreme, nagnjenje k nevihtam.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od četrta do danes: Včeraj je bilo iz noči do 7.40 popolnoma oblačno, nakar se je oblačnost nekoliko pretrgala in posijalo se sonce. Do 16.20 je ostalo večinoma oblačno, nato pa se je naglo zjasnilo in tako ostalo ostali čas dneva v noč.

Koledar

Danes, torek, 26. julija: Ana, mati D. M.
Sreda, 27. julija: Rudolf

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Mestne počitniške kolonije. Kolonisti mestne poč. kolonije v Poljanah nad Škofjo Loko in Metliki se vrnejo v Ljubljano v sredo, 27. julija, in sicer se pripeljejo: Iz Metlike deklece z vlakom ob 14.52; iz Poljan pa dečki z avtobusi, in sicer v dveh skupinah. Prva skupina poljanskih kolonistov, to so oni, ki so se odpeljali v kolonijo zjutraj, se pripelje pred Mestni dom ob pol 14, ostali pa ob 19. Stare kolonistov vabi mestno poglavarstvo, da pridejo k sprejemu svojih otrok na glavni kolodvor, odnosno pred Mestni dom.

Most čez Glušnico v Rožni dolini na cesti II. je od ponedeljka 25. t. m. do petka 29. t. m. zaradi nujnega popravila za vozni promet zaprt. Ta čas je vozni promet z Brda najpripravnost naravnost na Tržaško cesto.

Evidenca umobolnih in duševno zaostalih, kakor tudi težko pahljenih, gluhozemih, slepih in božjastnih na področju mesta Ljubljane se vodi in spopolnjuje na mestnem poglavarstvu (mestnem fizikatu). Mestni fizikat vabi vse prizadete, ozir. njih stare ali svoje, da v izogib kazenskih posledic prijavijo med uradnimi urami na mestnem fizikatu v Mestnem domu, II. nadst. v času do 11. avgusta 1938 osebno imena zgoraj omenjenih z vsemi drugimi potrebnimi podatki.

Blagoslovitev novega prosvetnega doma v Komendi bo v nedeljo 31. julija. Ob pol 8 zbirališče v Mostah pri Komendi. Ob 9 sprevod pred novi dom, kjer bo sprejem gostov. Ob 9 sv. maša z ljudskim petjem na prostem, pridiga prevz. škof g. dr. Gregorij Rožman. Ob 10 blagoslovitev novega doma. Po blagoslovitvi zborovanje, na katerem govorijo minister dr. Miha Krek, univ. prof. dr. Lukman in drugi. Ob pol 3 litanije, ob pol 4 javni nastop. Po nastopu prosta zabava na veseličnem prostoru. Fantje in dekleta, prihitite na ta praznik katoliške prosvete v krojih in narodnih nošah.

Mariborski teden

Razstava vozov in motornih vozil. Na letošnjem VII. Mariborskem tednu od 6. do 15. avgusta bo tudi posebna razstava vozov, avtomobilov in motornih koles. Interesenti, ki se žele s svojimi vozili udeležiti te razstave, naj se nemudoma javijo upravi tedna v prostorih »Putnika« v Gradu. Na razpolago je še nekaj prostorov.

Poziv vinskim producentom! Uprava Mariborskega tedna poziva vse vinogradnike in druge vinske producente, ki nameravajo razstaviti svoja vina na vinski pokušnji letošnje prireditve od 6. do 15. avgusta, da ji v najkrajšem času pošljejo svoje prijave, ker se na zamudnike ne bo mogoče ozirati. Vse kaže, da bo obisk letošnjega VII. Mariborskega tedna rekorden tudi s strani tujcev, med katerimi bo gotovo tudi veliko interesentov za naša kvaliteta vina.

Koncert praških konservatoristov v Mariboru. V teku VII. Mariborskega tedna, ki bo letos od 6. do 15. avgusta, bodo priredili v dvorani Grajskega kina koncert tudi solisti opernega oddelka konservatorija v Pragi. Koncert tega zbora bo gotovo glasbeni dogodek prve vrste in je zato zanj že zdaj veliko zanimanja.

Športne prireditve na letošnjem Mariborskem tednu. Kakor vsako leto, bodo tudi letos v okviru VII. Mariborskega tedna v času od 6. do 15. avgusta razne pomembne športne prireditve. Doslej so prijavljene motociklistične in kolesarske dirke, nogometne tekme in veliki letalski miting na Teznu, ki bo največja dosežanja prireditev te vrste v Mariboru. Prijavljeni so umetniki zračnih višav, ki bodo gotovo očarali s svojimi akrobacijami.

Povpraševanje po prostorih na razstavišču letošnjega VII. Mariborskega tedna od 6. do 15. avgusta je tako veliko, da so že skoraj vsi do zadnjega oddani, kar dokazuje, da se za to veliko gospodarstvo in kulturno prireditve v polni meri zanimajo tudi naši gospodarstveniki. Izredno dobro bo letos zastopana na razstavah zlasti naša domača tekstilna, pa tudi druga industrija s svojimi prvovrstnimi izdelki, ki bodo domačinom in tujcem pokazali, kaj se v Mariboru in okolici vse izdeluje. Marsikdo misli še danes, da so razni izdelki vsakdanje porabe tujeje izvora, v resnici pa izdelujemo že večino industrijskih produktov doma, in od tega zelo veliko prav v Mariboru, ki je eno naših največjih in najmodernejših industrijskih središč sploh.

učiteljska pa šolski upravitelj iz Hoč Vekoslav Kegelj. Na koncu je mal S. Kegelj podal v imenu mladine zaobljubo, da bo hčerka mladina vedno zvesta vzorom in vzgledu dr. K. Glaserja. S pesmijo in godbo se je slavnost zaključila. Svečanosti je prisostvovala nad tisoč ljudi. Popoldne se je vršila na Reki ljudska veselica.

Slovenska dekleta v nedeljo na Brezjah. Množica in skupnost, kakršno je sposoben sklicati in zbrati okrog enega vzora samo misterij vere in narodne zavesti

Tamkaj v Ameriki, tamkaj v Avstraliji so nam izginili ...

V braziljskem Sao Paulu živi 5000 slovenskih rojakov

Med stotisoči Slovencev, ki jih je usoda razmetala po svetu za kruhom, so menda tisti v Braziliji, ki jih je nekaj desetstisoč, najbolj pozabljeni. Letošnje poletje, ki je prišlo v domovino toliko rojakov, je privedlo tudi iz daljne Brazilije nekoga, ki je povedal nadvse zanimive stvari o naših v Braziliji. Je to ga. Paternost, žena velikega slovenskega podjetnika iz Sao Paula, kjer živi 5000 Slovencev in Slovenk. Doma je iz Starega trga na Notranjskem.

Zgodba, kako je ona in njena rodbina našla pot v ta kraj, je običajna.

Slovenka iz Brazilije pripoveduje

Pred petnajstimi leti, bilo je leta 1923, so se odpravili iz Ljubljane na daljino pot v Brazilijo. Vsa družina. Ni bila beda povod potovanja, šli so v resnici samo za boljšim kruhom. Pisali so nam, da tam v Braziliji in zlasti v Sao Paulu dobro uspevajo trgovski posli in ljudje s trgovskimi sposobnostmi imajo tam lepo priliko, da zagotovo. Leta 1923, je bilo, ko so se torej vkrkali v Trstu in izstopili na tleh Južne Amerike v luki Santos. Tam so sedli na vlak in se odpeljali v šeststo kilometrov oddaljeno mesto Rio Preto. Bila je to dolga in naporna vožnja, bilo je strašno zapuščenosti in iti v tujino, kjer niso vedeli, kaj jih čaka. Od tedaj je minulo petnajst let.

V Rio Pretu, mestu s trideset tisoč prebivalci, živi vsakinja pripovedovalke, ki je poročena s polkovnikom Felicianom Sallesom Cunha (Kunja). Polkovnik Salles je zanimiv mož. Kot zelo spreten trgovec je začel veliko avtobusno podjetje. Še bolj pa govori o njegovi podjetnosti dejstvo, da je bil do leta 1930

lastnik 3000 km cest

Vse je sam zgradil in je pobiral cestnino celo od državnih prometnih sredstev, ki so vozila po njegovih cestah. Po pogajanjih z državo je leta 1930 prodal vse svoje ceste za nekaj lepih milijonov dolarjev. Ta podjetni človek je pripovedovalkinemu možu zaupal samostojno vodstvo velike žage. Novi vodja je naročil stroje iz Nemčije in je kmalu izvažal sam les v Sao Paulo v velikih množinah. V tem času sta dorasla sina, ki sta hodila v ljudsko šolo v Rio Preto. Ker v mestu ni bilo nobene gimnazije — čeprav šteje 30.000 prebivalcev — so sklenili, da se preselijo v Sao Paulo. Starejši sin je došel v Sao Paulo gimnazijo, nato pa odšel v domovino, kjer študira v Ljubljani gradbeno tehniko.

Lesna industrija je v Sao Paulo prav dobro uspevala. Ko pa je prišlo v državi do revolucije prav ob veliki krizi, je bilo treba lesno industrijo opustiti, obdržali pa so zalogo lesa za lastno uporabo.

Naš rojak dela ulice in hiše

Leta 1932 je prišel pripovedovalkin mož na misel, da bi sam začel graditi ceste in hiše. Zgradil je v mestu lepo število ulic, ki jih je vse krstil s slovenskimi imeni, tako da se ti zdi, če greš na sprehod po tistem delu Sao Paula, da si popolnoma v domačem kraju, saj vidiš sama slovenska imena: Sava, Drava, Savinja, Emona. Slo-

venska naselbina je vprav ob sami glavni cesti iz Sao Paula v Santos. V šestih letih je Paternost zgradil 500—600 hiš, kar je brez dvoma znak velike podjetnosti in sposobnosti našega človeka.

V središču mesta, na najlepši razgledni točki 800 m visoko ima Paternost svojo vilo, ki je središče vsega narodnega življenja med našimi izseljenci v Sao Paulu.

Slovensko življenje v Sao Paulu

V Sao Paulu živi nekako pet tisoč Slovencev in nad 20.000 Hrvatov. Življenje naših rojakov poteka tu v popolni zanemarjenosti, saj ima le malokdo med njimi kake večje in višje potrebe, kakor pa zahteve, ki mu jih stavi golo lastno življenje v mednarodni mešanici. Ne država in ne ožja domovina jim ne posvečata nič skrbí. Pri tolikšnem številu naših rojakov, ki so naši državljani, ni bilo do zdaj nobenega zastopnika naših oblasti. Zadnje leto sta prišla med naše rojake dva izseljenska dopisnika, ki naj bi vzdrževala vez z domovino s svojimi poročili, vendar bi pa bilo stokrat boljše, da ne bi nikdar prišla med izseljenke. Bila sta to neki jud Tausig in neki Todič. Todič je osleparil ljudi za večje vsote, tako da je izrekla saopaulska policija za njim progon. Jud Tausig pa je prvo, kar je naredil pri naših rojakih v Sao Paulu, bilo to, da je šel med ljudi in zabiljal proti oblastem, ki so ga poslate tja.

Ceprav je ta naselbina dovolj velika, še vedno pogrša duhovnika. Potrebno bi bilo ustanoviti v Sao Paulu vsaj mesto za honorarnega konzula in poslati tja duhovnika, ki bi skrbel za dušne potrebe naših ljudi. Naši ljudje so si v ta namen sami ustanovili več društev, ki pa so zaradi medsebojnih sporov razpadla. G. Paternost, ki je nekak organizator društvenega življenja med slovenskimi izseljenci v Sao Paulu, je skušal pri vladi izposlovati zastopnike in dobiti za naselbino duhovnika, toda do danes je ta želja ostala neizpolnjena.

Za požrtvovalnost naših rojakov v Sao Paulu priča to, da so sami sklenili sezidati šolsko poslopje in cerkev in sicer bodo vsi skupno šli delati prostovoljno brez izjeme. Dolžnost domovine je, da jim preskrbi vsaj duhovnika.

Danes, po letih dela, imajo naši ljudje tod skoraj prav vsi vsak svojo farmo ali fazendo, kakor pravijo v Braziliji. Fazenda je velika kmetija, pri kateri je vse gospodarstvo usmerjeno samo na eno vrsto pridelovanja n. pr. kave, bombaža, pomaranč, tobaka. Ogromna polja omogočajo našim ljudem na farmah gojenje velikega števila goved, vendar pa so vsi ti farmarji odrezani od sveta, s katerim pridejo v stik samo, kadar gredo po nujnih opravkih daleč v mesto, kar je navadno le dvakrat ali trikrat na leto. Življenje izseljenec najbolj poznamo iz romana 'Izseljenci', ki ga je napisal Norvežan Johan Bojer.

Sicer pa žive naši ljudje tudi kot uradniki v mestih pri raznih podjetjih, ali kot rokodelci. Zanimivo in uspešno kariero je naredil naš rojak Ivo Butkovič, doma iz Cerknice, ki je z navadno kmetijsko šolo, v katero je hodil na Grmu pri Novem mestu, postal v brazilski prestolnici Rio de Janeiro direktor vsedravnega monopola za prodajo alkoholnih pijač.

Tako nošo so morali imeti časnikarski fotografi in filmski operaterji ob obisku angleške kraljeve dvojice v Parizu.

Ga. Paternost je ustanovila leta 1932. Klub jugoslovanskih žena v Sao Paulu, ki je imel predvsem praktičen namen, da bi naše žene imele takoj pomoč pri krstu, kot bolje in podobno. Klub je 1937 prenehal, ker ni imel svojega lokala, vendar pa se naše žene v Sao Paulu še vedno zbira pri tej gospe.

Jugoslavija spoštovana država

Naši izseljenci v Braziliji pazno zasledujejo vse dogodke v domovini, in spremljajo vse dogajanje in načrte sedanje vlade. Vsi pričakujejo veliko od domovine in s pozornostjo poslušajo vsako vest, ki jim pripoveduje o delu doma. Brazi-

Japonska pod vodo: slike iz nedavne strašne poplave, ki je zajela mesto in pokrajino Osako.

lijanske oblasti izkazujejo našim ljudem vso naklonjenost, zlasti pa se kaže to ob tem, da so jim pustile šole, medtem ko so pred kratkim zaprle 2500 nemških šol zaradi hitlerjevske propagande. Če bodo naši rojaki dobili od svoje države in domovine podporo, ki jim gre, bodo predstavljali v Braziliji skupino, ki jim bo spoštoval vsakdo.

Slišati rodno besedo in umreti ...

Pripovedovalka je še povedala, koliko veselje povzroča našim ljudem v njenem mestu oddaje nove belgrajske oddajne postaje, ki jih v Sao Paulu izborni slišijo. Hudo jim je samo to, da je v njih tako malo slovenskega programa, ker jih ogromna večina ne razume srbskohrvatskega jezika. Zato prosijo upravo te postaje, da bi njihove želje upoštevala in vsak dan dala na program kaj slovenskega.

Zadnja želja pripovedovalke, ki nocoj odpotuje v svojo domovino, je bila, da bi mogla dobiti te zadnje dni čim več gramofonskih plošč s slovenskimi pesmimi. Tam doli v Sao Paulo jo čakajo stari ljudje, kakor 75 letni Loboda iz Kamnika ali stari Franc iz Grahovega, ki bi radi vsaj enkrat še slišali slovensko pesem, preden umro ...

Upajmo, da jim bo gospa Paternostova to željo lahko izpolnila in jim razen pesmi prinesla tudi še pozdrave iz domovine.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 26. julija: 12. Vojaške godbe igrajo (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.15 Solistični instrumentalni koncert (plošče) — 13.30 Napovedi, poročila — 13.50 Nac. ura: Glavni poljski pridolci naše zemlje (Novakovič, pom. min., Beograd) — 13.50 Zabavni kotiček — 20. Plošče — 20.10 Baročna arhitektura in kiparstvo — (g. Jože Gregorič) — 20.30 Iz zvočnih filmov (plošče) — 21. Prenos iz Turina: Smrt Frine (La morte di Frine), opera v 1 dejanju od Ludv. Rocca. Sopran: Maria Carbone — Frine, mezzo sopran: Giulietta Simonato — Aglaia, sopran: Nuccia Natali — Mirtilla, tenor: Piero Pauli — Lo sconosciuto, tenor: Enrico Lombardi — Ekdad, bariton: Ingino Zangheri — Timoteo, v odmoru: napovedi, poročila.

Drugi programi

Torek, 26. julija: Belgrad: 20. Viloniski konc., 20.20 Plošče — Zagreb: 21. Prenos iz Turina — Varšava: 21.10 Mandolinski ork., 22. Operna gl. — Praga: 20.15 'Trije mušketirji' II. del — Sofija: 21. Vok. konc., 21.55 Ruske romane, 22.25 Lahka gl. — Budimpešta: 21.30 Koncert vol. godbe, 23.10 Cig. ork. — Milan: 21. Gasco: 'Legenda o sedmih stolpih' in Rocca: 'Frinina smrt', operi — Dunaj: 22.30 Ples. in zab.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Golobje, ki jih je spodaj na dvorišču tako pogosto krmil, so udarili v dvomljiv zmeden brušč, ko se je tako nenadno pokazal med njimi. Ker je bil pa čisto tiho, so odločili v njegov prid. Samo nekaj nezaupnih sebičev je odplapolalo z drevesa.

Počival je in prisluskoval gruljenju, govoric zrak. Potem se je prerinil skozi zadnje močne veje in potisnil glavo skozi najvišjo listno streho.

Tik pod njim se je zdaj širilo listje in zakrivalo vrtoglavi pogled v dolini. Sedel je na najvišji konici ogromne strehe. Upiral je kolena in komolce v veje ter gledal v daljo.

Barve sveta, katerega je videl pod seboj, so ga spravljale v največje začudenje. Misli, da bo svet tak kakor v knjigah: bel in siv. Vse, kar je videl, se je presenetljivo dobro ujemalo. Razumel je v velikih potezah skoraj vse: sonce, ki je silovito žgalo in pritiskalo na zahodno morje, približni sinji obris potoka, črte obali, ki so izginjale v dalji, bile so bele obrobline, kjer so padale v morje, videl je bele poti, ki so vse padale v mesto tam doli.

Cisto občutje sreče je spet uhajalo od njega. Prevzemala ga je radovednost po svetu ni ga onesrečevala. Bil je kakor sestradan človek, ki mu pred obrazom drži jed. Iztezal je roke, kakor da hoče vse tisto tam spodaj potegniti nase. Ta mali stvar, njegova roka mu je zakrivala pol sveta.

Solze so se mu udrele iz oči.

Ponoči je spet ležal v svoji sobi ves zbit od trudnosti in razburjenja. Ni bil nič več otrok. Nekega dne, in to kmalu, pojde ven in bo romal kar naprej, vedno naprej. In nikogar ne bo vzel s seboj, nikogar!

Obličje Device je sijalo s stene. Ona ga je prinesla sem, so pravili.

Začel je premišljevat in je spremenil svoj načrt. Njo bo vzel s seboj, kadar pojde od tu. Bilo je boljše, če človek ni čisto sam. Potreboval je nekoga za pogovor.

Obiskom pri patru Ksaveriju, uram branja in razgovaranja z njim so se pridružile še dolge opazovalne ure gori v vrhu drevesa. Seveda od tistega dne, ko je prvič splezal tja gor, so njegovi tovariši iz snovi na dvorišču pobegnili med sence spomina.

35 Samo Marija je ostala. Kar je sanjal o njej, to je tudi drugim ljudem veljalo za resnično.

Nekega dne jo je skrbno privezal na hrbet in jo vzel s seboj na drevo, kakor da bi jo hotel skušati s kraljevski varuha.

Da mu zvečer, ko je šel spat, ni o tem vedela reči čisto ničesar, to je pomenilo zanj hudo razočaranje.

Ščasnoma je spoznal veliko življenja krog in krog, saj je dan za dnem visel v vrhu drevesa. Spoznal je hiše in njihove prebivalce, konje, osle in vole, ki so vlekli vozove v mesto ali pa od vasi do vasi. Tako je Antonio tudi zvedel, da so na svetu razen njega še drugi resnični otroci. Nekega jutra je namreč opazoval celo procesijo vozičkov, ki so peljali učenke v samostansko šolo. Kakor oblaček so vozovi prijadrali vsi hkratu, tik preden je v samostanu pozvonilo, po poti od mesta. Ko so zavili v uličico za samostanskim zidom, ni mogel več videti, kaj se je zgodilo z njimi. Navzile temu je pa prav v kratkem poznal vse ljudi na vsakem vozu. Vsako jutro so bili isti. Zato si je le redkokdaj pustil vzeti priliko, da je ta čas gledal z drevesa.

Vse do zadnjega je svoje nove pridobitve skrbno skrival. Saj je vedel, da bi se morda izdal že, če bi izpraševal po tujih otrocih. Toda trdno je sklenil, da jim bo mugal z drevesa. Toda prav ta čas, ko je to sklenil, ni bilo več otrok, ker se je z začetkom poletja pouk nehal.

Pater Ksaver pa je zdaj mislil, da je prišel čas, ko je treba končno odločiti o Antonijevi usodi. Imel je za to svoje načrte. Najrajši bi bil fanta pripravil za vstop v semenišče, ki je blizu Rima.

Za to pa je bilo predvsem potrebno, da bi ga vzel malo s seboj v svet. Že je na fantu opazoval poteze, ki mu niso bile več pogodu. Njegovo željno izpraševanje in predmet njegovega posebnega zanimanja je že kaj pogosto kazal na tisto vneto radovednost, ki polni mladino tudi izven samostana v teh letih.

In ker so bili okoliščine že take... skratka pater Ksaver je šel k materi prednici in se z njo razgovoril. Prednica mu je pritrdila.

Nikakor pa fant ni smel stopiti nasproti življenju izven samostana brez spremstva svojega duhovnega varuha.

Mati prednica je Antonia skoraj pozabila. Imela je zadnje čase veliko različnega dela. Misli, pa si je, da je konec koncev kar boljše, če počakajo, da bodo imeli zagotovljene učenke za prihodnje šolsko leto, preden bi se prikazali z nedobrodošli najdenkom doli v mestu. To bo nedvomno vzbudilo mnogo govoric.

Poklicala je Antonia.

Pred njeno togo zunanostjo se je fant zakrknil. Od dolgega poučevanja je bil njen glas nehot postal osoren. Antonio je molčal in molčal. Prednica ni odkrila v njem nič tistih darov, o katerih je pater Ksaver tako navdušeno govoril. Misli, si je:

»Zmotno navdušenje duhovnika brez otrok.«

Po njem so lahko še v miru čakali. Torej so Antonia poslali nazaj na njegovo dvorišče. Prav za prav je pobegnil sam kakor odrešen tja. Splezal je naravnost na drevo in pater Ksaver ga ni mogel najti.

Spet je drselo mimo poletje, trgali so ga samo številni pobegi v hladno višino vej, gruljenje golobov in enolično brundanje patra Ksaverija.

Deseto poglavje.

Zivine uide.

Ko je Antonio pozno v jesen spet videl vrtnice prahu, ki so jih dvigali bližajoči se vozički in so se otroci vrnili v šolo, je bil to zanj velik dan. Med njimi je bilo veliko novih deklic.

Ena izmed njih mu je posebno ugajala. Ta je skoraj vedno prihajala malo prepozno s svojim lenim debelim pritlikavim ko-
njčkom.

Njenega obraza ni mogel dobro videti, ker je voziček izginil v ulici za zidom vedno tedaj, ko bi ji bil ravno dobro pogledal v obraz. Poskusil jo je v mislih presaditi na svoje dvorišče, toda manjkala mu je njen obraz. — Razen tega je umetnost, dasi je v resnici oživljala sanje, pobegnili od njega. Zato ga je pogled na dekletce, na njeno skrivnostno prihajanje in odhajanje vedno bolj mučil. Začel si je slikati v mislih, kako tečejo in se vežejo hodniki, ki so držali čez napol prazno samostansko krilo, ki ga je dobro poznal. Pri tem je odkril nekaj važnega: Dokler so bili otroci v hiši, niso bile nune v tem, bolj oddaljenem delu stavbe v svojih celicah.

To mu je dajalo poguma. Zato je svoja raziskovalna romanja vedno temeljiteje izpeljaval.

Tretji dan je našel hodnik, ki je držal na prosto. Brez diha, po koncih prstov, še bolj v strahu kakor takrat, ko je prvič splezal na drevo, si je drznil stopiti na prag in pogledati ven.

Svet se mu je ravno širil nasproti. Treba mu je bilo samo po-

staviti nogo nanj in stopiti ven.

To je tudi storil. Najprej silno previdno, potem pa drzneje. Ko ga senca strehe ni več varovala in je udarila nanj polna sončna svetloba, se je zravnil iz napol čepče drže in stal kakor možak.

Toda tudi zdaj je spet prišel v ozko ulico, ki je imela na desni strani samostan, na levi pa visok zid. Sprejadal in zadaj se je ulica nalahno zavijala, da ni mogel videti daleč. Obrnil se je desno in prišel do kraja, kjer je bil samostanski zid popravljen z novo opeko svetlejšje barve, kakor da so zazidali slepo okno. Čez čas so se drevesa z obeh strani sklenila, in se zazdela Antoniju začuda znana.

Kar nenadno je stal pred hišo patra Ksaverija.

»Kar noter!« je dejal pater.